

Pavel S P U N A R

Z l i s t á ř e J u l i a Z e y e r a K l á ř e
B a u š o v é - Š p e c i n g r o v é

V Pynsentově monografii o Juliu Zeyerovi,¹ věnující pozornost i ženám, které prošly básnickovým životem,² zmínku o Kláře Baušové - Špecingrové (1860-1918) nenajdeme. A přece byla prvá Náprstkova schovanka a bibliothekářka v domě u Halánků³ Zeyerovi blízká, jak svědčí moudrý zápis do prvního dívčího památníku⁴ a osmnáct dochovaných dopisů,⁵ které stárnoucí básník adresoval mladé ženě, již si vážil i jako překladatelky, po jejím odchodu z knihovny.⁶ Jsou vročeny do let 1877 - 1895 a dotýkají se i některých niterných oblastí básnickova života.

Podáme jejich výčet a otiskneme list No. 17, kde J. Zeyer naráží na svůj hořký vztah k Mary Ann Stonové.

a] v ý č e t

- 1) B. m. a d. (navštívenka, asi 1877)
- 2) Vodňany, 9. 1. 1888 (dvoulíst, 8°)
- 3) Vodňany, 15. 2. 1888 (dvoulíst, 8°)
- 4) Vodňany, 18. 4. 1888 (zálepka)
- 5) Vodňany, 8. 7. 1888 (dvoulíst, 8°)

- 6) Vodňany, 12. 9. 1888 (dvoulist, 8°)
- 7) Praha, 2. 10. 1888 (dvoulist, 8°)
- 8) Vodňany, 13. 12. 1888 (dvoulist, 8°)
- 9) Paříž, 4. 6. 1889 (dvoulist, 8°)
- 10) Cordoba, 22. 4. 1890 (dvoulist, 8°)
- 11) Vodňany, 30. 12. 1890 (dvoulist, 8°)
- 12) Vodňany, 29. 1. 1891 (dvoulist, 8°)
- 13) Vodňany, 26. 2. 1891 (dvoulist, 8°)
- 14) Vodňany, 30. 12. 1891 (dvoulist, 8°)
- 15) Vodňany, 7. 1. 1892 (dvoulist, 8°)
- 16) Vodňany, 28. 12. 1892 (dvoulist, 8°)
- 17) Vodňany, 11. 2. 1893 (scriptum 1892) (dvoulist, 8°)
- 18) Vodňany, 30. 12. 1895 (přehnutý tuhý list)

b] e d i c e

O Zeyerově citovém životě, tak hluboko prolínajícím do vlastního básnickova díla, kolovalo mnoho domyslů. Řadu spolehlivých náznaků přinesla postupně vydávaná korespondence (zejména s J. V. Sládkem),⁷ které kriticky využil zejména R. B. Pynsent.⁸ A přece dosavadní bádání neznalo zatím nejdůležitější pramen. Je jím Zeyerův dopis jeho mladší (a nedávno ještě "dětské")⁹ přítelkyni Kláře Baušové-Špecingrové, datovaný k 11. 2. 1892, napsaný však skutečně o rok později (11. 2. 1893). Svědčí o tom vnitřní rozbor textu,¹⁰ usvědčující básníka z bezděčného ~~MMMMMM~~ omylu v letopočtu, kdy brzy po Novém roce se do pera ještě automaticky

tlačí "staré" vnočení. Obsah listu měl zůstat utajen. Pro jeho závažnost jej však zveřejňujeme s poznámkou, že i ostatní listy Kláre Baušové-Špecingrové by měly být zpřístupněny zeyerovským badatelům.

1. Robert B. Pynsent, Julius Zeyer, *The Path to Decadence*, The Hague-Paris, Mouton 1973, 264 str.
 2. Ibid. (*The Women in Zeyer Life*), 19-26.
 3. OSN 24, 1906, 744; OSN-ND 6-2, 1943, 846.
 4. Pavel Spunar, *Památník z domu u Halánků*, *Lidová demokracie* 38, 1982, No. 251.
 5. Dopisy jsou přístupny v rodinném archivu.
 6. Klára Baušová-Špecingrová překládala z ruštiny, angličtiny a francouzštiny; její překlady uveřejňovaly především *Národní listy* a *Lumír* v letech 1882-1885; z Náprstkovy knihovny odešla r. 1887.
 7. Sládek-Zeyer, *Vzájemná korespondence*, vyd. J.Š. Kvapil, Praha, NČSAV 1957; odkazy na další vydanou korespondenci uvádí Robert B. Pynsent, o.c., 246.
 8. Robert B. Pynsent, o.c., 19-26.
 9. Srov. nevyd. dopis No. 14 z 30. 12. 1891 : "... Je mi, jako by to bylo včera bývalo, co jsem Vás viděl, mladé děvčátko, u Náprstků skákat po pokojí! A dnes máte rodinu ...".
 10. Oporou pro datování je zmínka o vydané tragedii *Neklan*; hra vyšla v Šimáčkově Kabinetní knihovně na začátku r. 1883 (srov. Sládek-Zeyer, o.c., No. 349; dopis datován 29. 1. 1893).
-

T e x t

[lr] Vodňany, 11. 2. [18]^a92. Milostivá paní, konečně, že "*Neklan*"^b je na světě božím! Posílám Vám ho tedy a doufám, že Vám nebude nemilý

a že se Vám bude docela i líbit. Zároveň Vás prosím, byste mi přiložený balíček laskavě expedovala pí Bittnerové,^c nevím totiž její adresu a jsem jist, že Vy ji znáte. Scházíte se asi s pí. Bittnerovou teď v ~~umím~~ té době pro ni tak trudné.^d Nejste z těch, kteří odpadají od svých přátel, zakaboní-li se pro ně nebe. To byste se musila též ode mne odvrátit, [lv] neboť neusmívá se právě na mě. - Jak dobrý byl zase ten Váš poslední list ! Co Vy mi toho blaha přejete - bohužel je to marné. Pro mě jsou jen okamžiky útěchy, více není možné. Říkáte, že k štěstí je tak málo třeba, málo a přece nesmírně mnoho! - Požadavky! Nedělám žádné, pražádné, než ten jeden nezbytný a ten je nedostižitelný, neboť neleží v moci nikoho na světě. Je to hrstka plné lásky a náhodou či osudem či prokletím žádám to od srdce, které nedovede vůbec té lásky silné dát a tou slabou na neštěstí se nedovedu spokojit. To je ten celý román, tak krátký, prostý, všední, a chcete-li směšný. Ano, pro jiné je to směšné proto, že stárnu, stárnu, ale nic se proto v mém nitru nemění. Ať [2r] se směje kdo chce, nemám to nikomu za zlé, ale pro mne a celý můj život je to dost. Nač Vám to píšu? Vyrvalaste [!] mi to nějak z pera. Prosím, nemluvte o tom s nikým ... Ty okamžiky štěstí jsou tenkrát, když násilně svůj zrak zavírám, a jen v blahu okamžiku a v opojení iluze žiju, spokojen s tím, co se zdá a v podstatě není; kdyby to shledání trvalo dále než několik dní, bylo by to nemožné být šťastným. Ale tak na krátký čas je hrůza a bolest v myšlence loučení a útěcha v blízké bytosti, která se zjevuje a zmizí jako přelud ! - Řekl jsem Vám dosti, neptejte se na nic dále, spal-

te to psaní a zapomeňte na ně, - Jak se vede Vám? Jste zdraví? To je to pravé štěstí mít svou rodinu, milovat ji, být milován a ještě nalézat v srdci dosti místa pro snahy a city krásné, ležící mimo tu rodinu. Nuž, Bůh Vám to zachovej! - Co se týče Vrchlického a jeho [2v] osudu,^e nezajímá mě to už ani za mák. Nepřeji mu nic zlého jako nikomu vůbec, ale nepřeji si už se s ním setkat ani zde ani v jiné existenci. Pro mě není na světě - ani on mi co píše. - Buďte zdráva. Pozdravujte ode mne p. Bauše.^f Těším se velmi uvidět ty děti,^g až zase do Prahy přijedu. Bude to snad brzy. - S pozdravem přátelským Váš Jul. Zeyer

-
- a. Datování správně "11. 2. [18]93"; o omylu srov. pozn. 10.
 - b. Drama Neklan vyšlo na počátku r. 1893; srov. Sládek-Zeyer, o.c., No. 349, 29. 1. 1893 : "... Dnes dostal jsem exempláře Neklana a to mě trochu vyrušilo ..." (Zeyer Sládkovi).
 - c. Marie Bittnerová roz. Boubínová, česká herečka (1854-1898), choť herce Jiřího Bittnera (1846-1903).
 - d. Marie Bittnerová byla r. 1880 donucena opustit Prahu; hrála opět v Německu a r. 1892 s Národním divadlem ve Vídni.
 - e. J. Vrchlický (1853-1912), s nímž po jmenování řádným členem ČAVU r. 1890 přerušil J. Zeyer definitivně všechny styky, trpěl na sklonku svého života krizí svého manželství.
 - f. Ing. Pavel Bauše (1856-1937), manžel Kláry Špecingrové (1887), později ředitelměstských plynáren.
 - g. Blažena (1888-1971; provd. Fischerová a později Bassová), Milena (1891-1979; provd. Spunarová). Věra (provd. Hochová) a Radim nebyli tehdy ještě na světě (Věra se narodila o něco později, 15. 3. 1893).

Pavel Spunar